

Oproep tot een overwogen migratiebeleid

Wanneer we onze nationaliteit, cultuur en religie even terzijde laten, dan blijft de doodeenvoudige, 'naakte mens' over. Wij blijven het liefst in onze vertrouwde omgeving met de mensen die wij liefhebben en op wie wij zo veel mogelijk gelijken. En als ons geluk écht in gevaar komt - onze welvaart, vrijheid en veiligheid – dan zoeken wij dit geluk elders. Daarin zijn mensen hetzelfde. Dat besef zou centraal moeten staan bij discussies over migratie en de opvang van vluchtelingen.

Van alle plaatsen, alle tijden

In de eeuwen voorafgaand aan de Tweede Wereldoorlog vormden Europeanen wereldwijd de grootste groep migranten. Uitzichtloosheid en bittere armoede dwongen velen het ongeluk te ontvluchten op zoek naar het goede leven ergens anders. Zij wisten het toen ook al: "Wanneer het geluk niet naar ons komt, komen wij wel naar het geluk." Nu zijn de rollen dus omgedraaid en kloppen mensen aan in Europa op zoek naar dat geluk.

Angsten, mythes en onwaarheden

Migratie, het struikelpunt van het demissionaire kabinet, vormt ook bij de komende Tweede Kamerverkiezingen een belangrijk thema. Vanwege de angst om onze verworvenheden te verliezen lijkt er nauwelijks nog begrip voor de vluchtende medemens te bestaan. Ook heerst de angstige overtuiging dat culturele verschillen het delen van belangrijke normen en waarden onmogelijk maakt.

Angst voor verlies is begrijpelijk. De wereld staat (soms letterlijk, altijd figuurlijk) in brand, met oorlogen aan de rand van Europa, ecologische achteruitgang en bedreigende klimaatverandering om maar wat te noemen. Maar migratie is juist een symptoom van deze beangstigende crises. Het wordt soms iets te gemakkelijk verward met de daadwerkelijke bedreigingen. Een hek of muur om een land (of continent) zal deze problemen niet oplossen en dus ook déze oorzaken van migratie niet.

De kracht van eigen waarden

Bedreigt migratie belangrijke waarden in onze samenleving? Bij de inburgering van nieuwe Nederlanders staan vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en participatie centraal. In de wijze waarop wij momenteel met migranten omgaan – zowel binnen Nederland als aan de buitengrenzen van de EU – zien we weinig van die waarden terug. Hoeveel zijn deze waarden, de kroonjuwelen van onze cultuur, echt waard wanneer we bereid zijn ze op te offeren om ze te beschermen? We kunnen ook juist uitgaan van de kracht van deze waarden, van onze beschaving. De ontmoeting tussen vluchteling en Nederland kun je dan zien als een wederzijds compliment: iemand die voor Nederland kiest als veilige haven aan de ene én een land dat zich met deze nieuwkomer wil laten verrijken aan de andere kant.

Geen muur maar reflectie

De meeste migranten zouden hun migratie zelf ook het liefste voorkomen. Het is natuurlijk hoog gegrepen om de crises die gedwongen migratie veroorzaken op te willen lossen. Maar waarom leggen we de lat van medemenselijkheid niet hoog? In crisistijden zijn mensen immers in staat om bergen te verzetten. En wat is het alternatief? Dat we met onze koppen in het zand en onze rug naar de buitenwereld gaan staan? Laten we niet langer kiezen voor cynische middelmatigheid, 'een beetje bijsturen' en symptoombestrijding op de korte termijn. Laten we bijvoorbeeld iets leren van de compleet mislukte Tunesië-deal die toch vooral bedoeld was om ons geluk binnen te houden en niet geconfronteerd te worden met het ongeluk van buiten?

Dit soort deals zijn onnodig als we geluk eerlijker verdelen in de wereld. Kijk bijvoorbeeld naar de onrechtvaardige verschillen in reismogelijkheden. Inwoners van de EU kunnen zonder al te veel problemen overal naartoe reizen. Voor wie buiten de rijke landen is geboren rest veelal – zelfs als je

moet vluchten – de weg van smokkel en onheil. Met een samenhangend en humaan migratiebeleid (én ontwikkelingsbeleid dat hierop aansluit) kunnen wij daarnaast een vervelende prikkel ontnemen om die levensgevaarlijke enkele reis te ondernemen. Gedeelde verantwoordelijkheid voor elkaars geluk in deze geglobaliseerde wereld leidt uiteindelijk ook tot de gedeelde vruchten van het samenwerken aan oplossingen. Natuurlijk is dit alles in de praktijk niet eenvoudig, maar het begin ervan wel. Een spiegel, die heeft iedereen wel in huis. Kijk daar eens een tijdje in, totdat je de ‘naakte mens’ ziet. Laat als burger, als politicus of volksvertegenwoordiger voor even de menselijkheid tot je doordringen en herken vervolgens de mens achter de migrant. Bedenk hoeveel geluk wij hebben gehad om per ongeluk in dit rijke, democratische én solidaire land te wonen. En stem vervolgens omdat iedere ‘naakte stem’ het Nederlandse beleid een beetje menselijker maakt.

Deze oproep van Bureau Wijland is (mede) geïnspireerd op de het boek *De vluchteling, de grenswacht en de rijke Jood* van Arnon Grunberg en is meegelezen en ondersteund door Henk van Houtum, professor Politieke Geografie en Geopolitiek aan de Radboud Universiteit Nijmegen, Farah Karimi, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en Sinan Can, onderzoeksjournalist en programmamaker.